

РЕЗЮМЕ НА АНАЛИЗ

на резултатите от извършена планова проверка относно спазване правата на детето в териториалните поделения на Държавната агенция за бежанците 2023 г.

Въведение

Председателят на Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД), в изпълнение на регламента на чл. 25а, ал. 2 от Закона за убежището и бежанците, осъществява мониторинг и контрол в териториалните поделения на Държавната агенция за бежанците (ДАБ) относно условията на прием на малолетни и непълнолетни чужденци, търсещи международна закрила, както и за спазването на правата им и недопускането на прояви на физическо и психическо насилие, жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание. Така се предоставя възможност за осъществяване на външен независим контрол относно спазване правата на децата, с особено внимание към групата на непридружените и разделени от семействата си деца- бежанци, при които рискът от въвлечане в трафик, употреба на наркотични вещества, както злоупотреба и насилие е много висок.

При плановата проверка е изследвано спазването правата на детето, регламентирани в чл. 3, т. 2, чл. 19, т. 1 и т. 2, и чл. 22, т. 1 от Конвенцията на ООН за правата на детето, както и чл. 10, ал. 1 от Закона за закрила на детето, а именно: гарантират ли се висшите интереси на детето; осигурена ли е защита от всички форми на насилие; осигурено ли е участието в социални програми за подкрепа на детето и лицата, които се грижат за него; осигурена ли е подходяща защита и хуманитарна помощ в ползването на съответните права от дете, което иска да получи статут на бежанец или което се счита за бежанец, независимо дали е придружено или не от неговите родители.

Тематичната планова проверка е осъществена през юни 2023 г., по предварително изработена методика и прилежащ към нея инструментариум за събиране на необходимата информация. В хода на проверката са използвани **следните методи**: беседи с настанени деца и лица (чрез преводач), със служители, както и с представители на други институции; директно наблюдение на организацията на ежедневието и материалната база; проверка на документи.

Проверката е реализирана в **пет обекта**: в Регистрационно-приемателен център (РПЦ) – гр. София, отдел „Производство за международна закрила“ (ПМЗ) – кв. „Военна рампа“, РПЦ – гр. София, отдел ПМЗ - кв. „Враждебна“, РПЦ – гр. София, отдел РПЦ - кв. „Овча купел“, РПЦ – гр. Харманли, област Хасково и РПЦ – с. Баня, община Нова Загора.

➤ Деца и персонал

Към момента на проверката в регистрационно-приемателните центрове са настанени **общо 578 деца, от които 404 непридружени** – 59 малолетни и 345 непълнолетни. За 400 от децата са назначени представители по реда на чл. 25 от ЗУБ.

Хуманитарен статут са получили 137 деца. Минималният престой на децата в РПЦ/ПМЗ е от 24 часа до 3 дни, а максималният престой е от 6 месеца до 1 година.

Общият брой на **служителите, които работят в центровете, е 136**, като цифрата не включва броя на служителите от РПЦ – гр. София, отдел ПМЗ, кв. „Враждебна“. Действието на Програма „Фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ), по която допълнително се назначават служители в РПЦ – Харманли и РПЦ – гр. София, отдел „ПМЗ“ кв. „Овча купел“, е стартирало отново в началото на м. октомври 2023 г. (към периода на плановата проверка програмата не функционира). В подкрепа на специалистите на територията на РПЦ работят представители на различни международни и неправителствени организации: МОМ, ВКБООН, БЧК, БХК, Фондация „Мисия „Криле“, Сдружение „Каритас“, Център „Надя“ и др., които предоставят юридически консултации, преводачески услуги, социална медиация, ангажиране на деца с различни дейности, поддържане на връзка с училищата, провеждане на курсове за изучаване на български език, оказване на материална подкрепа и други.

За гарантиране в максимална степен на сигурността и безопасността на настанените деца, в РПЦ – гр. София, кв. „Овча купел“ и РПЦ – гр. София, кв. „Военна рампа“ е обособена **„Сигурна зона“** за непридружени непълнолетни и малолетни деца, търсеци международна закрила. Дейността на служителите в Сигурните зони е регламентирана чрез Методика за условията и организацията на социална подкрепа в Сигурна зона за непридружени малолетни и непълнолетни деца, търсеци международна закрила, разработена от Международната организация по миграция и съгласувана от ДАБ. *Във връзка с отправена от ДАЗД препоръка към ДАБ (след планова проверка през 2022 г.), е постигната договореност с УНИЦЕФ за изграждане в РПЦ – гр. Харманли на „Сигурна зона за непридружени и разделени деца“, в рамките на проект „Подобряване на подкрепата и интеграцията, системата за грижа и закрила на децата бежанци и мигранти в страните от ЕС“, с капацитет 98 деца. Изграждането следва да приключи през 2024 г.*

Въз основа на извършената проверка са направени следните **констатации и изводи**:

Осигурено е **правото на децата на медицинска помощ**. Медицинското обслужване в РПЦ се предоставя съгласно Вътрешните правила за провеждане на производство за предоставяне на международна закрила в Държавната агенция за бежанците при МС. Във всички РПЦ има постоянно присъствие на медицинско лице – лекар/медицинска сестра, което предоставя медицинско обслужване на настанените. Децата имат избран личен лекар, като изключение е констатирано в РПЦ – София, кв. „Овча купел“, където има деца, за които не е направен избор на личен лекар. Ползват се услугите и на стоматолог. При необходимост се търси съдействие от спешна помощ. Всички РПЦ разполагат с медицински кабинет и лекарски шкаф. При постъпване на дете/лице в РПЦ се извършва първичен медицински преглед от медицинското лице в центъра, вземат се необходимите проби за изследване. Следи се за провеждане на имунизациите. Организирано е раздаването и се проследява приемът на предписаните на децата лекарства. За всяко дете се води медицинска карта, в която се вписват данни за минали заболявания, констатациите от извършените прегледи в РПЦ и проведеното лечение.

Трудности са установени при записването на личен лекар, предвид ограничението за брой пациенти и мобилността на лицата, търсеци международна закрила. В РПЦ на територията на гр. София е заявена трудност при намирането на стоматолог, сключил договор със Здравната каса, който да е съгласен да лекува децата-бежанци. В тези случаи се ползват услугите на Факултета по дентална медицина към Медицински университет – София. В РПЦ – с. Баня при необходимост от ползване

на стоматолог, децата заплащат услугите за своя сметка. Проблем в РПЦ – гр. Харманли е предоставянето на стоматологична профилактика, поради отказ на стоматолози от гр. Харманли да обслужват мигрантите. При необходимост от стоматологично лечение чрез БЧК се договаря и организира посещение при стоматолог в гр. Хасково.

Задоволени са потребностите на децата от **питателна и разнообразна храна**. Във всички териториални поделения е осигурено трикратно хранене. Храната се доставя чрез кетъринг, на база изготвено седмично меню. Предоставяната храна е съобразена с възрастта и религиозната принадлежност на децата, както и с медицинските изисквания. При установена нужда от диетично хранене, за детето/лицето се изготвя съответното диетично меню, което се съблюдава от фирмата за кетъринг. Към периода на проверката не са установени деца със специални диетични нужди. За децата в ниска възраст (0-1 г. и 1-3 г.) се осигуряват подходящи за възрастта храни.

Във всеки център са оборудвани столови за хранене, които не се използват от настанените, тъй като същите предпочитат да се хранят на открито или в спалните помещения. Осигурена е възможност за самостоятелно приготвяне на храна, съобразно вкусовете на мигрантите, в обособени за целта кухненски помещения, оборудвани с всички необходими уреди и посуда. *По данни на служителите в РПЦ – с. Баня през настоящата година са осигурени по-малко средства за храна на настанените, поради което има промяна в менюто – отпаднала е супата за обяд и десертът за вечеря.* В РПЦ – гр. Харманли е констатирано, че някои от непридружените деца съхраняват в спалните помещения готвена храна при високата лятна температура, което представлява опасност от натравяне.

По отношение **правото на образование** е констатирано, че в четири РПЦ – в гр. София (кв. „Военна рампа“, кв. „Враждебна“ и кв. „Овча Купел“), и гр. Харманли са организирани и се провеждат курсове за изучаване на български език. Изключение прави РПЦ – с. Баня, където няма осигурен курс по български език, като подготовката по език се извършва в съответното училище, съгласно нормативната уредба на МОН. Голяма част от настанените в центровете деца са записани на училище. Някои от тях отпадат от образователната система поради трудности с езиковата бариера, краткото местопребиваване в РПЦ и бягствата, нежеланието им да учат, тъй като *не планират установяване в България*. Част от децата са навършили 16 години и не подлежат на задължително обучение. На същите се предлага да бъдат записани в образователна институция, разяснява им се възможността за посещение на вечерно училище, предвид обстоятелството, че не са посещавали такова в страните си по произход. *Единствено настанените деца в РПЦ – с. Баня са споделили, че имат голямо желание да научат езика, но в центъра няма организирано обучение.*

Относно осигуряване **правото на закрила срещу насилие** е установено, че във всички РПЦ са въведени „Стандартни оперативни процедури за превенция и реакция при сексуално и свързано с пола насилие“.

Практиката за регистриране на инцидентите е различна – отразяват се в медицински журнал, в дневник за протичане на работната смяна, в дневник на охраната. Нарочен Регистър за инциденти е обособен единствено във РПЦ – кв. „Военна рампа“, който е започнат на 01.07.2022 г. В проверените РПЦ не са установени случаи на насилие над деца. Най-често се случват битови инциденти или такива по време на спорт. В РПЦ – с. Баня са регистрирани инциденти, които касаят здравословни проблеми на децата. В РПЦ – гр. Харманли е регистриран един инцидент между непридружени непълнолетни младежи, при възникнал спор. От страна на персонала са предприети своевременни действия за оказване на медицинска помощ, уведомени са МВР, ДСП – Харманли и ДАБ. Не са регистрирани оплаквания от условията на живот в центровете и неспазване на вътрешния ред, в които да са замесени деца.

По отношение **институционалното изграждане** на РПЦ е установено, че се прилагат Вътрешните правила за провеждане на производство за предоставяне на международна закрила в Държавната агенция за бежанците при МС. За всяко непридружено дете е определен представител от Националното бюро за правна помощ и социален работник от съответната дирекция „Социално подпомагане“. Социалният работник се уведомява и присъства при провеждане на интервюто. В Сигурните зони са разработени допълнителни вътрешни правила, определящи правата и задълженията на настанените деца, като е описан и редът за налагане на санкции при неспазването им.

Служителите от ПМЗ кв. „Военна рампа“ – София, ПМЗ кв. „Враждебна“ – София, и РПЦ – с. Баня посочват, че няма случай на *неспазване на правилата за вътрешен ред, при които да са наложени санкции на децата*. Социалният работник от МОМ в РПЦ – кв. „Овча купел“ – София споделя, че на децата много рядко се налагат санкции, които са: да изхвърлят боклука, да си изчистят стаите и дворното пространство. Служителите в РПЦ – гр. Харманли посочват, че *децата не се стараят да пазят материалната база, често чупят имущество и оборудване*. Понякога лично отстраняват щетите, но в преобладаващата част това е за сметка на РПЦ.

От проведените разговори със служители е констатирано, че индивидуална и груповата работа с децата и семействата се осъществява главно от социалните работници в РПЦ. Определя се отговорен служител за всяко непридружено дете.

В досиетата на децата са приложени документи, свързани с техния престой: молба за международна закрила, подписана от заявител, преводач и адвокат; регистрационен лист; заповед за принудително настаняване в звено за краткосрочно настаняване на чужденци към Дирекция „Миграция“ на МВР; амбулаторен лист с данни за обективното здравословно състояние; указания относно компетентния орган по предоставяне на убежище, статут на бежанец и хуманитарен статут; решение за предоставяне на хуманитарен статут; указания относно правата и задълженията на чужденците, получили статут на бежанец или хуманитарен статут в Република България. За децата е направена бърза оценка в съставен за целта формуляр. От страна на ДСП се предоставят социални доклади за непридружените деца.

При плановата проверка е изследвано **взаимодействието** между РПЦ и други институции на местно ниво. Служителите от всички проверени РПЦ осъществяват контакти с РУО, ДСП, МВР, БХК, БЧК, РЗИ, НБПП, като сътрудничеството с държавните институции се определя като добро. РПЦ получава съдействие от АСП и ДСП по отношение прилагане на мерки за закрила спрямо децата, от НБПП – за осигуряване на представители на децата, от РЗИ – за имунизирание на децата, от НАП – относно здравето осигуряване, от РУО – при записване на децата в учебни заведения, от лечебни заведения – при нужда от лечение на децата, както и от други държавни администрации. При идентифициране на деца, преживели насилие, в риск от насилие, при дългосрочно бягство от РПЦ, се уведомяват органите за закрила на детето – ДАЗД, АСП, органите на МВР, за предприемане на мерки, съгласно действащия Координационен механизъм при насилие.

➤ **Разговори с деца**

При проведените **разговори с деца** е споделено, че те се чувстват добре. Доволни са от отношението на персонала към тях. Заявяват, че при проблем могат да споделят с отговорния за тях служител. Запознати са с часовете за хранене и правилата, които се спазват от по-голямата част от тях. Предоставя им се облекло, обувки, консумативи. Топла вода има непрекъснато. *При беседите някои от децата са споделили, че не разполагат с достатъчно дрехи (РПЦ – кв. „Овча Купел“). При други са налице проблеми, произтичащи от летните горещини и желание за вентилатори в спалните, като част от децата споделят за липса на чаршафи, хавлиени кърпи и други консумативи за лична хигиена (РПЦ – гр. Харманли)*. На децата са осигурени

възможности за ангажиране на свободното им време и са им предложени възможности за обучение на български език и занимания. Има преводач, който при необходимост им съдейства. **Като най-важно определят събирането със семействата си. Констатира се положителна промяна в нагласите на децата, изразяваща се в желание да бъдат настанени в ЦНСТ.**

➤ **Разговори с персонал**

В резултат на проведените **беседи с персонала** са идентифицирани редица трудности в работата с настанените в РПЦ непридружени деца.

Установени са следните затруднения:

- *Съществено забавяне в изготвянето на социални доклади от дирекции „Социално подпомагане“, което води до забавяне при изготвянето на становище по предоставяне на статут. Например, тези ДСП, в чийто териториален обхват са РПЦ кв. „Овча купел“ – София и РПЦ – с. Баня.*
- *Липса на достатъчно професионалисти – регистратори, социални експерти, преводачи, което възпрепятства оказването на адекватна социална и психологическа подкрепа за емигрантите; липса на осигурена достатъчна психологическа подкрепа поради ограничен брой специалисти – психолози в РПЦ.*
- *Екипите на РПЦ в град София изпитват трудност със записването на децата при личен лекар.*
- *Намиране на подходяща социална услуга за резидентна грижа или приемни семейства, където да бъдат настанени децата с предоставен хуманитарен статут, които следва да напуснат РПЦ. Изпращат се писма до ДСП, с копие до АСП и ДАЗД, като постъпилите отговори сочат липса на места в ЦНСТ или ПС. Тези деца продължават престоя си в РПЦ с месеци, независимо, че законният срок е 14 дни от получаването на статут.*
- *Занижен пропускателен режим в някои РПЦ, което води до предпоставки за инциденти.*
- *Някои от настанените деца и лица не пазят материалната база, чупят имущество и оборудване, проявяват неуважително отношение към служителите.*

При осъщественото **наблюдение** е констатирано, че на децата и лицата са задоволени основните потребности от подслон, храна, медицинска грижа, отдих, спорт. Децата и семействата обчуват без притеснение със служителите и се обръщат към тях при необходимост. Не се наблюдава дискриминационно отношение от страна на служителите, с изключение на РПЦ, кв. „Овча купел“, където е установен случай на дискриминационно отношение на служител към непридружените деца, както и неприемлива практика по отношение на закуските на децата в същия център. В свободното си време децата играят в дворното пространство, разхождат се, спортуват, почиват в спалните помещения, отделят много време на приложенията в телефоните си, слушат музика, общуват с близките си. Във всички РПЦ, с изключение на РПЦ – кв. „Овча Купел“, е поставена информация за НТЛД 116 111. В някои от центровете (РПЦ – гр. Харманли, кв. „Военна рампа“, кв. „Враждебна“) тя е на разбираем за децата език.

Установени са някои нередности по отношение на материалната база. В РПЦ – гр. Харманли оборудването в спалните помещения е оскъдно, няма гардероби или мебели за лични вещи, няма достатъчно лично пространство; прозорците са без завеси или щори, в помещенията няма вентилатори за охлаждане през горещите дни, като вентилаторите се закупуват с лични средства; поддържаната хигиена в стаите и санитарните помещения не е на необходимото ниво. Шкафът за лекарства в лекарския кабинет в РПЦ – с. Баня е счупен и не се заключва.

При проверката е изследвано **изпълнението на препоръките, дадените на директорите на РПЦ в резултат на плановата проверка през 2022 г.** Установено е

изпълнение на по-голяма част от препоръките за отстраняване на констатираните пропуски и нарушения. Разработени са липсващи документи, за децата е осигурено включване в курсове по български език, организирани са дейности за осмисляне на свободното време, налице е подобрене в медицинското обслужване, отстранени са нередности по отношение на материалната база. Установено е неизпълнение на част от препоръките в РПЦ – с. Баня – не се организират курсове за обучение по български език, не са отстранени голяма част от констатираните при предходната проверка нередности в материалната база, шкафът за лекарства в лекарския кабинет не се заключва. В част от РПЦ не са разработени изрични правила за превенция на насилието и реакция при възникване на инцидент или случай на насилие, например в РПЦ – гр. Харманли.

В резултат на настоящата планова проверка са констатирани **пропуски и нарушения, касаещи:** организацията на работа на проверените РПЦ; образованието, обучението и организацията на свободното време на децата; материалната база и посрещане на ежедневните битови потребности на децата; съхраняване на медикаментите; институционалното изграждане и липсата на правила и процедури, гарантиращи закрилата на децата от насилие; взаимодействието с други органи и институции.

Установените пропуски в РПЦ създават предпоставки за нарушаване правата на детето, регламентирани в чл. 3, т. 2, чл. 19, т. 1 и т. 2 и чл. 22, т. 1 от Конвенцията на ООН за правата на детето, както и чл. 10, ал. 1 от Закона за закрила на детето.

За подобряване организацията на работа във всичките пет РПЦ, на основание чл. 17а, ал. 1, т. 13 от Устройствения правилник на Държавната агенция за закрила на детето и чл. 25а, ал. 2 от Закона за убежището и бежанците, на директорите на проверените обекти са дадени общо 18 препоръки, от които: на директора на РПЦ – с. Баня, община Нова Загора е дадена 1 препоръка, на директора на „ПМЗ“, РПЦ – гр. София, кв. „Военна рампа“ – 3 препоръки, на директора на „Производство за международна закрила“, РПЦ – гр. София, кв. „Враждебна“ – 5 препоръки, на директора на РПЦ – гр. София, кв. „Овча купел“ – 6 препоръки и на директора на РПЦ – гр. Харманли – 3 препоръки. Към ДАБ са отправени общо 5 препоръки.

Препоръките към директорите на РПЦ са в следните насоки:

Препоръки, касаещи правото на медицинска помощ и здравни грижи за децата:

✓ Осигуряване на необходимите инструменти и лекарства от първа необходимост на медицинския персонал, който полага грижи за настанените деца (РПЦ – гр. София, отдел ПМЗ, кв. „Враждебна“);

✓ Извършване на ремонтни дейности и обезопасяване на шкафа, в който се съхраняват лекарствата в лекарския кабинет (РПЦ – с. Баня);

Препоръки, касаещи правото на образование, обучение, свободно време, хранителен режим, насочени към:

✓ Подаване заявления до РУО за записване в образователна институция на всички непридружени малолетни и непълнолетни деца, които са в задължителна училищна възраст по ЗПУО, в срок до три месеца от подаване на молба за предоставяне на международна закрила в изпълнение на регламента на чл. 26, ал. 3 от ЗУБ (РПЦ – гр. София, отдел ПМЗ, кв. „Военна рампа“; РПЦ – гр. София, кв. „Овча Купел“);

✓ Да бъдат направени постъпки за включване на децата в допълнителни уроци по български език по време на престоя им (РПЦ – гр. София, кв. „Овча Купел“);

✓ Осигуряване на ежедневна следобедна закуска в 16.00 часа за децата (РПЦ – гр. София, отдел ПМЗ, кв. „Военна рампа“; РПЦ – гр. София, кв. „Овча Купел“);

✓ Договаряне с фирмата за кетъринг по-късен час за доставка на вечеря – след 16.30 ч. (РПЦ – гр. София, отдел ПМЗ, кв. „Враждебна“); (РПЦ – гр. София, отдел ПМЗ, кв. „Военна рампа“; РПЦ – гр. София, кв. „Овча Купел“);

✓ Договаряне с фирмата, предоставяща кетъринг услуги, на меню, което да бъде съставено на база взето мнение на децата (РПЦ – гр. София, отдел ПМЗ, кв. „Враждебна“);

Препоръки, касаещи подобряване организацията на работа в РПЦ:

✓ Организиране на супервизии на персонала (РПЦ – гр. София, отдел ПМЗ, кв. „Враждебна“);

✓ Поставяне на видно място на адаптирана за деца информация за реда за подаване и разглеждане на жалби, на езиците – арабски и английски, както и да бъде въведен отделен регистър за тяхното вписване, включително и с информация за предприетите действия за разрешаване на възникналия проблем (РПЦ – гр. София, отдел ПМЗ, кв. „Враждебна“; РПЦ – гр. София, кв. „Овча Купел“);

✓ Поставяне в сградата на РПЦ на видно място информация за НТЛД 116 111 (РПЦ – гр. София, кв. „Овча Купел“);

✓ Разработване от страна на ДАБ на правила във връзка с превенция на насилието във всички форми, касаеща реда за предприемане на действия при възникването им и документирането им, спрямо и между непридружени деца, по подобие на вече разработените Правила за превенция на сексуално насилие, както и правила за действие при възникване на инциденти (от проверката в РПЦ – гр. Харманли);

Материална база и посрещане на ежедневни битови потребности:

✓ Подобряване на материалната база, с цел гарантиране на сигурност и безопасност на децата (РПЦ – гр. София, отдел ПМЗ, кв. „Враждебна“; РПЦ – гр. София, кв. „Овча Купел“; РПЦ – гр. Харманли);

✓ Осигуряване на достатъчно лично пространство за уединение и съхранение на лични вещи (РПЦ – гр. София, кв. „Овча Купел“; РПЦ – гр. Харманли), както и достатъчно дрехи на непридружените деца (РПЦ – гр. София, кв. „Овча Купел“);

✓ Осигуряване на хладилници за съхранение на храната (РПЦ – гр. София, кв. „Овча Купел“) и допълнителен такъв (РПЦ – гр. Харманли);

✓ Проследяване спазването от настанените деца на хигиена в спалните помещения, с цел предотвратяване на заразни заболявания (РПЦ – гр. София, кв. „Овча Купел“);

✓ Осъществяване на засилен вътрешен контрол относно ежемесечното раздаване на консумативи и хигиенни материали от първа необходимост на непридружените деца (РПЦ – гр. Харманли);

Дадени са и 5 препоръки на председателя на ДАБ:

✓ Осигуряване на възможност за поставяне на метал детекторни системи, с цел установяване наличието на различни видове хладно оръжие при влизане в центъра, с оглед гарантиране сигурността (РПЦ – гр. Харманли).

✓ Осигуряване обучение по български език на децата/лицата с цел по-лесна адаптация, социализация и интеграция (РПЦ – с. Баня);

✓ Проучване на възможности на настанените деца/лица да бъдат предоставяни основни хранителни продукти, за самостоятелно приготвяне на храната, с която са свикнали, като това да бъде за сметка на част от доставяната чрез кетъринг храна (РПЦ – с. Баня);

✓ Преразглеждане на щатното разписание и осигуряване на повече социални работници в центъра, с оглед гарантиране на правата и интересите на настанените деца и осигуряване на възможност за пряка работа с тях, организиране на занимания и др. (РПЦ – с. Баня);

✓ Проучване на възможностите, чрез Министерството на здравеопазването и Националната здравноосигурителна каса, за предоставяне на безплатно стоматологично обслужване на настанените деца.

На база анализа на направените констатации при плановата проверка са направени следните предложения:

1. Предприемане на конкретни действия за спазване на нормата на чл. 33 от Закона за убежището и бежанците, а именно непридружените малолетни или непълнолетни чужденци, получили международна закрила, да се настаняват до навършване на пълнолетие в: семейство на роднини или при близки, приемно семейство, социална или интегрирана здравно-социална услуга за резидентна грижа при условията и по реда на Закона за закрила на детето; други места за настаняване със специални условия за малолетни и непълнолетни лица.

2. Изготвяне на конкретни правила по отношение на ненавършилите пълнолетие деца, регламентиращи спазването на вътрешния ред в териториалните поделения, в които са настанени деца, извън създадените Сигурни зони. Да се предвидят санкции за извършените нарушения на установените правила. Наличните касаят конкретно пълнолетните лица.

3. Регламентиране на правила, касаещи превенция на насилието, спрямо непридружени деца, както и за предотвратяване на инциденти, в които да се включи ред за предприемане на действия при възникването им, както и за тяхното документиране.

4. Разработване на информация за Националната телефонна линия за деца 116 111 на езиците, които говорят децата.

5. Осигуряване на достатъчно преводачи или на други дистанционни възможности за превод във всички териториални поделения на ДАБ при МС, както и на комуникационни карти, преведени на съответните редки езици, с оглед осъществяване на законосъобразна и своевременна процедура по предоставяне на международна закрила в сроковете, указани в Закона за убежището и бежанците. Проучване на възможности за увеличаване на персонала, с оглед големия обем от работа, който извършват служителите, както и предоставяне на супервизии и надграждащи обучения за постоянните служители.

6. Планиране от страна на РПЦ на повече инициативи за запознаване на децата с културата и традициите в България. Прилагане на по-атрактивни и занимателни начини за преподаване на български език, с оглед повишаване ангажираността на децата за изучаване на езика.

7. Да се потърси възможност за предоставяне на настанените деца/лица на основни хранителни продукти, за самостоятелно приготвяне на храна, по техен вкус, като това да бъде за сметка на част от доставяната чрез кетъринг храна.

8. С оглед подобряване организацията на работа и междуинституционалното сътрудничество *да се организират работни срещи* на представители на ДАБ при МС с представители на:

- МЗ и НЗОК, относно възможността за временно записване на чужди граждани, търсещи закрила в Република България в листата на личните лекари, с оглед кратките срокове, в които продължава престоят им на територията на страната. При необходимост да се инициират и законодателни промени в тази връзка.

- Министерство на образованието и науката, с цел предприемане на действия за организиране и провеждане на курсове по български език, във всички РПЦ, за търсещите международна закрила лица, с цел ограмотяване на чужденците и включването им в образователната система.

- Националното бюро за правна помощ, с цел регулярно осигуряване присъствието на представител в процедурите, касаещи децата; договаряне да бъде

потърсена възможност определените адвокати, представители на непридружените деца, да бъдат в по-голяма степен ангажирани при набавянето на необходимите документи, сочещи роднински връзки с хора в страната по произход и чужбина, за децата които са по дъблинска процедура.

- МОМ относно регламентиране на взаимодействието между социалните работници от РПЦ на територията на гр. София със социалните работници от МОМ, отговарящи за децата в сигурните зони, касаещо инциденти с деца, за предприемане на действия за своевременно уведомяване и реакция, с цел гарантиране здравето и безопасността на децата. При предстоящото сключване на споразумение с МОМ за обслужване на сигурните зони, да бъде регламентирано изискването за оказване на съдействие на контролните органи и осигуряване на достъп до документацията, касаеща работата с настанените деца. Оказване съдействие за предоставяне на достъп до документи, водени за децата в Сигурна зона.

- АСП за осигуряване на навременно присъствие на представител на ДСП по време на интервю на дете, както и за предоставяне на възможност чрез външни специалисти от социалните услуги за психологическа подкрепа на настанените деца. Да се обсъди проблемът, свързан с продължителния престой на деца в РПЦ след получаване на статут и липсата на подходящи социални услуги, в които да бъдат настанени. Да бъдат положени усилия за спазване на сроковете за произнасяне с решение за статута на децата.

Заключение

Извършената планова проверка сочи, че най-подходящ начин за организиране предоставянето на грижи за непридружените деца е чрез обособени „Сигурни зони“, с оглед отделяне приоритетно внимание на техните нужди – налични в два РПЦ. Налице са проблеми по отношение гарантиране в максимална степен на основните права на децата, търсещи международна закрила. Осигурени са подслон, храна, медицински грижи, образование, занимания в свободното време.

Установено е, че от страна на ДАБ са положени усилия с оглед отстраняване на констатираните при плановата проверка през 2022 г. пропуски.